

виявлення й фіксацію фактичних даних щодо підготовлюваного або вчинюваного злочину, з наступним запобіганням йому або припиненням його та притягненням винної особи (осіб) до відповідальності.

Отже розглянуті вище законодавчі новели (кримінально-процесуальні норми) справді носять революційний характер і мають неабияке значення не тільки в цілому для реформування кримінального провадження в Україні, але й для становлення та розвитку в межах цієї системи функції слідчого попередження злочинів (запобігання злочинам і їх припинення).

Проте треба зауважити, що підстави для реалізації цієї функції не завжди, а скоріше рідко мають суто кримінально-процесуальні витоки. Таке може мати місце лише тоді, коли слідчий безпосередньо в ході досудового слідства отримає інформацію про проведення підозрюваною чи обвинуваченою особою готування чи здійснення продовжуваного злочину. У більшій же мірі відповідні вихідні матеріали (фактичні дані) здобуваються ще в процесі оперативно-розшукової діяльності і саме вони, за умов надходження до слідчого й об'єктивної їх правової оцінки, використовуються в установленому законом порядку як підстави для початку кримінального провадження та одночасного проведення негласних слідчих (розшукових) дій попереджувальної спрямованості.

* - Доречно нагадати, що ст. 1 чинного Кримінального кодексу України запобігання злочинам віднесено до кола основних його завдань.

** - Згідно ч. 2 ст. 32 чинного КК України, продовжуваним злочиним визнається такий злочин, який складається з двох або більше тождесних діянь, об'єднаних єдиним злочинним наміром.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. / Голос України від 19.05.2012 / N 90-91 /.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України. / Відомості Верховної Ради УРСР, 12.01.1961, N 2, ст. 15.
3. Кримінальний кодекс України - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 25-26, ст. 131

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ГОЛОВНИХ СУБ'ЄКТІВ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Топчій Василь Васильович, кандидат юридичних наук, докторант Національної академії внутрішніх справ

В сучасних умовах оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ, і в першу чергу її негласні форми, набуває найбільшу значимість у виконанні державного обов'язку - боротьби зі злочинністю. Однак реалізація матеріалів, здобутих в ході ОРД, в кінцевому результаті повинна здійснюватися в кримінально-процесуальному режимі, що, природно, вимагає ефективної взаємодії оперативних підрозділів та слідчих, перш за все органів внутрішніх справ, як основних суб'єктів розкриття і розслідування незаконних заволодінь автотранспортними засобами. Разом з тим результати наукових досліджень і практика здійснення взаємодії оперативних підрозділів органів внутрішніх справ і слідчих в різні періоди їхнього співробітництва наочно свідчить про наявність слабкої ефективності цієї взаємодії.

У числі основних причин слабкої взаємодії згаданих суб'єктів розкриття і розслідування злочину: відмінності в критеріях оцінки діяльності різних служб; недоліки у професійній підготовці слідчих і оперативних працівників; надмірне навантаження взаємодіючих; недостатня організуюча роль керівників органів внутрішніх справ; боязнь зближення ОРД і слідчої діяльності.

Аналіз слідчо-оперативної практики взаємодії дозволяє виділити наступні етапи: 1-отримання повідомлення про злочин; 2-спільне вивчення матеріалів; 3-огляд місця події; планування спільної роботи; 4-проведення первинних слідчих дій; 5-етап (момент) встановлення злочинця; 6-період обрання запобіжного заходу; 7-період початкового пред'явлення обвинувачення; 8-слідчі дії після пред'явлення обвинувачення; 9-період остаточного пред'явлення обвинувачення; 10-закінчення слідства.

Під ефективністю взаємодії оперативних підрозділів органів внутрішніх справ на досудових стадіях слід розуміти рівень оптимальності організаційних зв'язків, що забезпечує найбільш активну та результативну діяльність.

Зазначений показник ефективності буде проявлятися через узгоджену або спільну діяльність суб'єктів взаємодії. Враховуючи, що суб'єктів взаємодії може бачити декілька, ефективність взаємодії, таким чином, на якому з етапів

буде являти собою інтегрований показник, межі якого будуть залежати від дій кожного з взаємодіючих.

Практика показує, що ефективність взаємодії оперативних підрозділів і слідчого на досудових стадіях не може бути достовірно оцінена без урахування зацікавленості у взаємодії - під якою слід розуміти практичний інтерес до ділової співпраці суб'єктів взаємодії, що є основною причиною, що спонукає їх до спільних або узгоджених дій на кожному з етапів розкриття і розслідування незаконних завододнів автотранспортними засобами.

Також слід зазначити, що зацікавленість у взаємодії оперативних підрозділів органів внутрішніх справ і слідчих на досудових стадіях кримінального процесу є рівновеликими по мірі на різних етапах розкриття і розслідування злочину та у різних суб'єктів взаємодії. Крім цього, вона деколи носить однобокий характер - коли взаємодія вигідно лише для задоволення вузько корпоративних інтересів представників тієї чи іншої служби.

Найбільш проблемними для спільної чи погодженої роботи співробітників оперативних підрозділів та слідчих є етапи: 3 - огляд місця події; 4 - планування спільної роботи; 6 - момент встановлення злочинця; 7 - період обрання запобіжного заходу; 10 - період остаточного пред'явлення звинувачення.

Зазначені обставини мають бути враховані керівниками органів внутрішніх справ, а також керівниками оперативних та слідчих підрозділів, які являються відповідальними за належне забезпечення взаємодії.

Для підвищення рівня ефективності взаємодії керівникам необхідно:

- По-перше, забезпечити дієвий контроль за діяльністю співробітників тих підрозділів, які мають більш низьку зацікавленість у взаємодії на кожному з етапів розкриття і розслідування незаконних завододнів автотранспортними засобами злочинців;

- По-друге, вживати заходів до нейтралізації вузько корпоративних зацікавленості, яка, по суті, є однобокою зацікавленістю, спрямованою на одержання допомоги в інтересах своєї служби за рахунок інтересів інших;

- По-третє, в процесі повсякденного виховного впливу на взаємодіючих формувати у них психологічну готовність до взаємодії, що сприятиме скороченню конфліктів між ними;

- По-четверте, постійно працювати над вдосконаленням як статичної, так і динамічної структур взаємодії;

- По-п'яте, підвищувати рівень професійної підготовки та забезпеченість взаємодіючих оперативно-технічними засобами і транспортом.

Крім цього, існуючі нині обмеження для введення в процес доказування матеріалів, здобутих в ході проведення оперативно-розшукової діяльності, надмірні.

Пропонується вважати допустимим використання як доказів відомостей про факти, отриманих в ході ОРД, якщо можуть бути дотримані наступні умови:

- 1) зазначені відомості можуть бути перевірені відповідно до вимог КПК України;

- 2) якщо їх використання не призведе до розшифровки штатного негласного співробітника або особи, яка надає сприяння оперативному працівнику на конфіденційній основі.

Отже, якщо відомості мають ознаки, значимими для з'ясування обставин злочину і можуть бути перевірені шляхом проведення тих чи інших слідчих дій, і при цьому не буде розшифрований негласний співробітник або особа, яка надає оперативному підрозділу сприяння на конфіденційній основі, то спосіб їх отримання не повинен з'ясуватися.

Реалізація оперативних матеріалів з порушенням кримінальної справи передбачає ознайомлення слідчого з наступними видами інформації:

- З доказової інформацією, що свідчить про наявність законних приводів і підстав для порушення кримінальної справи;

- З орієнтує інформацією, що дозволяє слідчому в рамках своїх повноважень визначити напрям слідства, тобто перелік, послідовність і інтенсивність невідкладних слідчих дій;

- З допоміжною інформацією, що дозволяє при проведенні слідчих дій виключити розшифровку перед зацікавленими особами негласних джерел інформації та особистості негласного співробітника або особи, яка надає сприяння на конфіденційній основі.